

वीरबललाई भजाय

अकबर वीरबलको कथा

अकबरको राज्यमा वीरबल गली नगर्ने र जुनसुकै कुरा बुद्धिमानीपूर्वक गर्ने मन्त्रीमा गनिन्थे। मानिस न हो कहिले कुनै गली हुन पनि सक्छ भयो त्यस्तै एउटा राजकीय काममा वीरबल उपस्थित नभएकाले राज्यलाई घाटा भयो। वीरबलको गली खोजेर कारबाही गराउन लालित अन्य मन्त्री र भारदारका लागि त्यो सुवर्ण मौका साबित भयो।

'महाराज ! वीरबलका कारण धेरै घाटा भएको छ कारबाही हुनपछ!' धेरैले अकबरको कान फुके। आफ्नो कान फुन्नेहरु वीरबलको डाहाले भूतकै भएका जमात हुन भन्ने कुरा अकबरलाई रामैसंग थाहा थियो। कारबाही नै नहुने नजीर पनि उनी राज्ञ चाहैनथे। त्यसकारण एक दिन अकबरले सभाकै बीचमा वीरबललाई सोधे। 'हे वीरबल ! तिमी जस्ताले पनि ढलो गली गरेका छौं ? भन तिमीलाई के सजायै दिँ ?'

अकबरको प्रश्न सुनेर वीरबलले केहीवर आफ्नो टाउकोमा छामे। उनको हात टूपीतर पुग्यो। अक्सर कुनै गम्भीर विषयमा विचार लिनु पर्दा वीरबल त्यसो गर्थे।

'समाट ! मलाई कारबाही गर्नुपर्ने क्षण आयो भने मैले छानेका न्यायकर्मीहरूलाई फैसला हुनपछ भन्ने कुरामा हजुरले पहिले नै सहमति जनाउनुभएको याद छ ?' वीरबलले सोधे।

'हो याद छ !' अकबरले जवाफ दिए।

'प्रतिबन्ध'

लघुकथा

श्यामप्रसाद श्रेष्ठ

"आज हामीलाई न्यालीमा हिँडनु पर्छ, भनेर बोलाएको थियो, के विषय हो खोइ ?" उपस्थित मध्ये एकले भन्नो।

दोस्रो बोल्यो, "के हुनु नि ? सबै विगाच्यो भनेर कुरा गरेको सुनेको थिएँ, त्यही डुडुडित गन्हाउने भ्रष्टाचारीहरूको विरोध गर्न त होला नि !"

पहिलो बोल्यो, "उ हामीलाई बोलाउने सर आउनु भयो।"

सबैलाई हैंदै सरले भन्नो, "तपाइँहरु

मलाई गरेको भुलको तृतीयांश मात्र

“विभेदको टुडङ्गो”

पं. ज्योतीयनाथ सुहेदी

'जातिय उत्पिदन बन्द गराँ' नारा घनकदै थियो। रामेले अँखी भ्यालबाट पुल्कुक बाहिर हेझ्यो। सडक जातिय विभेद विरुद्धका नारा लेखिएका ल्येकार्ड र ब्यानर बोकेका मानिससे भक्तिभक्ताउ थियो।

‘जातिय उत्पिदन बन्द गराँ' नारा

'छ भने मेरा अपराध उपर कारबाही

गराउन पाँच ग्रामका मुखियाजीहरूलाई बोलाश्योस् समाट !' अकबरले भने। अकबरले हुन्छ भने र दरबारका सचार बाहकलाई बोलाएर पाँच गाउँका मुखियाजीहरूलाई भोली दरबारमा उपस्थित गराउनु भने आदेश जारी भयो।

भोलिपल्ट बिहान सभाकै समयमा दरबारमा इजलास बस्यो। पाँच गाउँका मुखियाजीहरूलाई वीरबललाई भएको भलको जानकारी गराइयो। सबै बयान सकिएपछि मुखियाहरूले आ आफ्नो निर्णय सुनाए।

मुखिया १ - वीरबलले ७५ स्वर्ण सिक्का बराबरको भूल भयो त कुनै अनौठौ कुरा भयो ? त्यसो भनेर क्षमादात दिनुपर्छ भन खोजेको होइन। यिनलाई ८५० तिराएर मुलुक धनी बन्ने होइन। पटकै कारबाही नगरेर मुलुकका कारबाही छैन भन्ने सन्देश दिन पनि हुन्दैन। हजुरले सोधनुहोस् उनी आफै कारबाही नहुन मान्नेवाला छैनन्। त्यसकारण हजारै तिराए पनि जरिवाना हो र १ तिराए पनि जरिवाना हो। र १ तिराउनु उपयुक्त हुन्छ।

मुखिया २ - मलाई यिनको परिवारको खबर माया लायो। बिचरा भ्रष्टाचार नगर्ने र सधैं गरीबको पक्षमा लाने, यिनको परिवारीक अवस्था कस्तो नै होला र ? त्यसकारण त्यसरी दोब्बर जरिवाना गराउनु हुन्दैन। मेरा विचारमा यिनलाई दोब्बर भन्दा कही कम तिराउनु अर्थत् १०० स्वर्ण सिक्का तिराउनु उपयुक्त हुने छ।

मुखिया ३ ले निकै सोचे। उनले मनमतै सोचे, जसले देशका लागि सधैं मरिमेटेर काम गरेको छ र देशको मानमर्यादा कायम गराएको छ त्यस्ताबाट भएको सामान्य भूलबाट किन त्यत्रो सजायै ? १०० स्वर्ण सिक्का भनेको यहाँ हो ? परिवार भोकै मर्केन ? मुखिया ३ ले अकबरको सामुन्नेमा हात जोडै भने। 'महाराज ! उनले जानी जानी गरेको भूल होइन रेहेछ। किन त्यतिका जरिवाना गराउने ? यिनलाई ७५ स्वर्ण सिक्का तिराए पुछु।'

चौथो मुखियाको पालो आयो। उनले बिचार गरे, सबैले सजार्य घटाउँदै एका छन्। त्यो धर्म त मैले पनि पालना गर्नुपर्छ। के मलाई चाहै यी मन्त्रीको परिवारको चिन्ता छैन र ? चौथो मुखियाले राजा अकबरति फेँके र भने, 'महाराज ! यी संसारकै ख्यातिप्राप्त मानिस हुन्। यिनलाई यिनले गरेको भुलको तृतीयांश मात्र

जरिवाना तिराए पनि हुन्छ।'

पालो अन्तिम तथा पाँच ग्रामको मुखियाजीहरूलाई बोलाश्योस् समाट !' अकबरले भने। अकबरले हुन्छ भने र दरबारका सचार बाहकलाई बोलाएर पाँच गाउँका मुखियाजीहरूलाई भोली दरबारमा उपस्थित गराउनु भने आदेश जारी भयो।

भोलिपल्ट बिहान सभाकै समयमा दरबारमा इजलास बस्यो। पाँच गाउँका मुखियाजीहरूलाई वीरबललाई भएको भलको जानकारी गराइयो। सबै बयान सकिएपछि मुखियाहरूले आ आफ्नो निर्णय सुनाए।

मुखिया १ - वीरबलले ७५ स्वर्ण सिक्का बराबरको भूल भयो त कुनै अनौठौ कुरा भयो ? त्यसो भनेर क्षमादात दिनुपर्छ भन खोजेको होइन। यिनलाई ८५० तिराएर मुलुक धनी बन्ने होइन। पटकै कारबाही नगरेर मुलुकका कारबाही छैन भन्ने सन्देश दिन पनि हुन्दैन। हजुरले सोधनुहोस् उनी आफै कारबाही नहुन मान्नेवाला छैनन्। त्यसकारण हजारै तिराए पनि जरिवाना हो र १ तिराए पनि जरिवाना हो। र १ तिराउनु उपयुक्त हुन्छ।

मुखिया २ - मलाई यिनको परिवारको खबर माया लायो। बिचरा भ्रष्टाचार नगर्ने र सधैं गरीबको पक्षमा लाने, यिनको परिवारीक अवस्था कस्तो नै होला र ? त्यसकारण त्यसरी दोब्बर जरिवाना गराउनु हुन्दैन। मेरा विचारमा यिनलाई दोब्बर भन्दा कही कम तिराउनु अर्थत् १०० स्वर्ण सिक्का तिराउनु उपयुक्त हुने छ।

मुखिया ३ ले निकै सोचे। उनले मनमतै सोचे, जसले देशका लागि प्रतिबन्धको तरिमान्तरीकरणका लागि प्रतिबन्धको धोण्यार्थी गर्दछौं। यामी कसैले पनि त्यस्ताबाट भएको सामान्य भूलबाट कही कम तिराउनु अर्थत् १०० स्वर्ण सिक्का तिराउनु उपयुक्त हुने छ।

मुखिया ४ ले निकै सोचे। उनले बिचार गरे, सबैले सजार्य घटाउँदै एका छन्। त्यो धर्म त मैले पनि पालना गर्नुपर्छ। के मलाई चाहै यी मन्त्रीको परिवारको चिन्ता छैन र ? चौथो मुखियाले राजा अकबरति फेँके र भने, 'महाराज ! यी संसारकै ख्यातिप्राप्त मानिस हुन्। यिनलाई यिनले गरेको भुलको तृतीयांश मात्र

जरिवाना तिराए पनि हुन्छ।'

सरले ढोका बाहिर हेर्दै भन्नो, "ए भाइ ! त्यो शत्रुलाई भित्र लिएर आउ त !"

उसलाई देखेर भित्रस्त्राट एक व्यक्ति बोल्यो, "यीहाँ हो हामी शत्रु, यहाँ करार सजायै ?" उसलाई दिउँ ?"

सर हतारिए बोल्यो, "पछ ! पछ ! यो होइन, ए भाइ ! त्यो शत्रु सबैलाई देखाउ देउ त !"

"आज हामी देशमा सबैभन्दा जनधनको क्षति ४० माइक्रोन भन्दा प्रतिवन्ध लगाउन पनि त्यार होइन। त्यो धर्म त मैले पनि पालना गर्नुपर्छ। के मलाई चाहै यी मन्त्रीको परिवारको चिन्ता छैन र ? चौथो मुखियाले राजा अकबरति फेँके र भने, 'महाराज ! यी संसारकै ख्यातिप्राप्त मानिस हुन्। यिनलाई यिनले गरेको भुलको तृतीयांश मात्र

जरिवाना तिराए पनि हुन्छ।'

सरले त्यो भ्रष्टाचारीहरूको कुरा गरेको होइन, त्यस्तो भ्रष्टाचारीलाई कारबाही गर्न त प्रहरी, अदालतले गरि हाल्दै नि। त्यो भ्रष्टाचारी जस्तै अर्को शत्रु छ।" सरले स्पष्ट पार्न खोजै भन्नो।

पहिलो, "भन्नुहोस्, हामी त्यस्तै अर्को शत्रु छ।" चौथो

संवधम् संवेदनसि जानताम्.... सौं बाँचौ संगै खाँचौ भने वैदिक नाराले त हामो समजमा असर छाप छोडैन सकेका रहेन्दैन भने भन्न यस्ता नाराले त तिलाई पहाड बनाउने र बलेको आगोमा भित्रको काम गर्दैन् होला ? खै म त सम्म भाइ।

रामेले कुरा थियो, 'कानुनमा उल्लेख गरी दण्ड सजाय तोकेर कार्यान्वयन गरेपछि नारा घन्काई दिवस मनाएर मातै सम्मान होला र ?' यसरी मातै

मेरो रातो भण्डा

सुरोजप्रसाद साह

आँखाबाट आँसु भर्द्दा, कस्तो दुख ल

हे प्यारो राजा

जगार्दन खनाल

हे प्यारो राजा
समय पनि सिनेमा रील सरी भैं गएछ
दरबार हत्या भएको पनि धेरै नै भएछ
हिजेको जस्तो लाग्दछ दिन लादैन पत्यार
आश्चर्यमय घटना घट्यो सुन्दामा खबर ॥१॥

नेपाली सबै चिन्तित भए दुखद खबर
राजाको वश विनासै हुँदा चकित संसार
विरेन्द्र वश नासिए सबै जानेन्द्र बाँचेका
अरुको मृत्यु भएको हुँदा अनौठो ठानेका ॥२॥

यी शाह वंशहरुमा राजा विरेन्द्र उदार
भएर केही सुकार्य गर्दै जनतामा सुधार
चाँडै नै दिए बहुलै दल जनता नमार
जनता मारी म हुन्न राजा भएको के सार ॥३॥

नेपाली जनहरुको इच्छा बुझनको चाहना
बुझनको लागि विकास क्षेत्र गर्दथे भ्रमण
समस्या बुझथे आदेश दिन्ये त्यहाँको समस्या
मिलाई दिनु हे प्रतिनिधी यहाँको अवस्था ॥४॥

छत्तीसी साल भुटोको फाँसी दिएको कारण
विरोध गरे विद्यार्थी मिली स्वतन्त्र जीउन
राष्ट्रमै भरी विद्रोह भयो राज्य नै भरिक्यो
जनताको मारा स्वीकार गर्न अनि पो तम्सियो ॥५॥

संघर्षहरु चक्रदै गयो विद्यार्थी हरुका
त्यै मौका छोपी सबै नै दल पछाडी लागेका
जनताको मत कदर गर्दू जनमत संग्रह
गरेर आओ मागेको दिन्चु नगर विद्रोह ॥६॥

व्यवस्था यही सुधार गरी अगाडि बढने कि ?
बहुल दल खोल्नको लागी फुक्का गर्ने कि ?
दुईमा रोज जनता मेरा यीनले के भन्दून्
तयारी म छु नलेउ पीर राज्यले गर्दछन् ॥७॥

हे प्यारो राजा विरेन्द्र तिमी जनता दुखमा
नपरुन् भन्ने सोचमा थियौ विचरा मनमा
बहुल दल आएमा हायो औकात मेटिन्छ
राजाको सान हुँदैन मान इज्जत घिन्निन्छ ॥८॥

पन्चको थियो पहेलो चिन्ह बहुलको नीलो हो
जीतको थियो बहुलादी पड्यन्त गरियो
आसेर पासे दरबार मिली बहुल हराए
सुधार गर्ने शर्तको जीत राज्यले गराए ॥९॥

महेन्द्र जस्तो थिएनौ तिमी नेपाली जनमा
बसेका थियौ प्रजाको प्यारो भएर मनमा
दुईटा ठूला छिमेकीहरु बीचमा नेपाल
विश्वमै सानो गरीब राष्ट्र सर्वोच्च हिमाल ॥१०॥

दुवैको भर नपरी हामी बाँच्नमा कठीन
हुने नै देखि दुवै नै सीत गरेर समान
राखेका थियौ विश्वका सामु शान्तिको प्रस्ताव
प्रजाको प्रेमी हे शान्ति प्रियो अलगै स्वभाव ॥११॥

दरबार भित्र भोजको बेला भएको विनास
यतिका वर्ष वितिनै सम्यो भएन निकास
विभूत्स हत्या सम्भदा खेरी अँखामा भल्मली
भरिन्छ आँसु श्रद्धाले दिन्छु यो शब्द अन्जली ॥१२॥

प्रतिभा आविमा छात्रवृत्ति वितरण

हेटौंडा: हेटौंडा-१२, सिंगेनीस्थित प्रतिभा आधारभूत
विद्यालयमा छात्रवृत्ति वितरण गरिएको छ। शुक्रवार
विहान विद्यालयले छात्रा छात्रवृत्ति दद जनालाई र दस्तित
छात्रवृत्ति १६ जनालाई वितरण गरिएको विद्यालयका
प्रधानाध्यापक कमल लामाले जानकारी दिनुभएको छ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अधिक्ष रविकुमार
प्रधानको उपस्थितिमा छात्रवृत्ति वितरण गरिएको हो।
शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाईवाट प्राप्त २३ हजार २
सय रुपैयोंमा २ हजार रुपैयों विद्यालयले नै थप गरेर कुल
३५ हजार २ सय रुपैयों छात्रवृत्ति वितरण गरिएको
प्रधानाध्यापक लामाले जानकारी दिनुभयो।

बालविवाह

छसदीक्षा नेपाल

सानै उमेरमा बालक भारी विवाह गर्दून्
बालविवाहको अपराधमा कारागारमा पर्दून्
पढ्ने, लेखने उमेरमा माया गरी गए
आजकालका बालकहरु विग्रिएका भए।

हातमा कलम बोक्ने उमेर चुरा लगाउँछन्
पछि गएर आफैले धेरै दुख पाउँछन्
बालविवाह सामाजिक समस्या मध्य हुन्
अहिले गलत कदम उठाई नपरास् हैरु रुन।

उमिन नपाउदै माया पिरिम गर्दून्
पछि गएर साइबरक्राइम जस्ता घटनामा पर्दून्
अहिलेविधि यो कुरामा सचेत हुँदै साथी
शिक्षा भन्ना ठुलो अरु केहि छैन माथि।

कक्षा-७
बालजागृति इंग्लिस सेकेण्डरी स्कूल
हेटौंडा-२

केही त गर्नु पच्यो नि

छकरिशा हाडा

विद्यार्थी जीवन हो साथी
मिहिनत त गर्नु पच्यो नि
तारा चम्के भैं राति
आफ्नो नाम पनि चम्काउनु पच्यो नि

विद्यार्थी जीवन हो साथी
खेलकुद त भै हाल्छ नि
लक्ष्यलाई छुने जति
आँट त हुनु पच्यो नि

विद्यार्थी जीवन हो साथी
सङ्घर्ष त गर्नु पच्यो नि
भविष्य उज्यालो बनाउनका लागि
रायो बाटोमा त हिँद्नु पच्यो नि

विद्यार्थी जीवन हो साथी
आँखामा सपना त भरेको हुन्छ नि
सपना साँचो बनाउन
पसिना त बगाउनु पच्यो नि

कक्षा : १०, नवोदय शिशु सदन

मुक्तक

छअिता ओक्टा

मुक्तक -१

मलाई गिराउन दुनियाँसामु गरे तमासा बुझ्नै सकिन
बाहिरबाट किन देखाए त्यो अभिलापा बुझ्नै सकिन
आफ्ना लागि नजिक भएका रहेका रहेका रहेका ताढा भए साथीहरु
मैले आजसम्म पनि साथीको परिभाषा बुझ्नै सकिन

मुक्तक -२

सूर्योदयदेखि सूर्यास्तसम्म देखिन्छ ल हेर्नुस् संसार सारा देखिन्छ
मनोरम दृश्य देखिन्छ गज्जबको हिमालको काखमा रारा देखिन्छ
हजुरको महत्वभन्दा त कयौं गुणा उत्कृष्ट छ महोदय मेरो भुपरि
नपत्याए हेर्न आउनुस् विस्तारावाटै जुन देखिन्छ तारा देखिन्छ।

प्यारो नेपाल

छभानी खड्का

विद्यालय जाउँ साथी ज्ञान आजैन गर्न
तिमी हामी नै अधि सर्नु पर्दै देशको विकास गर्न।

हामी सबैको जन्मभूमि हो प्यारो नेपाल
देश निर्माण गर्नुअधि साथी तिमो गाउँ सपार ॥

ती बीर सहीद जस्तै हामी पनि अधि बढनुपर्दै
विदेशीहरुले सीमा मिच्च लाग्यो भने युद्ध पनि लडनुपर्दै ॥

एक-एक गरी अन्त्य गरौं पालमा भएको भ्रष्टाचार
ती विदेशीहरुलाई देखाउनु पर्दै नेपालको चमत्कार ॥

हामी सबै मिली अन्त्य गरौं हत्या, हिंसा, बलात्कार
आजलाई यतिनै विदा पाउँ हस्त नमस्कार ॥

कक्षा-९,
चण्डिका मावि, मकवानपुरगढी-२

साताको राशिफल

पं. ज्यो. तोयानाथ सुवेदी
सम्पर्क : ८७४५०२८५५५

मेष राशि: महत्वकाङ्क्षा पूरा हुने समय रहेको छ। दुरगामी फाइदा बढ्नु सकिएला। सहकर्मी छिमेकी आदिवाट प्रशंसा प्राप्त गरिने समय छ। दाम्पत्य सम्बन्ध ठिकै रहला। यात्रा योग र भेटघाटमा समय व्यतित होला। प्रत्यक्ष अनुभूतिमा आधारित करामा मात्र विश्वास गर्नुपर्ला। व्यापार-व्यवसाय मध्यमकारक रहला। अध्ययन-अध्यापन मध्यमकारक रहला।

वृष राशि: श्रमिक र साहसी काम वा खेलकुदका क्षेत्रमा उत्साह वृद्धि हुने समय छ। घर-व्यवहारमा काममा खर्च बढ्ना। व्यक्तिगत चाहना र स्वास्थ्य स्थितिलाई बेवास्था नगर्नां रायो। आहार-बिहार व्यायामका काममा समय बित्त्वा। राम र माइलोलाई समय छुट्याउनु पर्ला। शत्रु र प्रतिदूषीर्ण सजगता अपनाउँदा रायो। अनावश्यक चिन्ताले सताउँला। धार्मिक र पढाइ-लेखाइ ठिकै रहला।

मिथुन राशि: समय ठिकै छ। सरस्वतीले ज्ञान, सीप बढाउने काममा सहयोग पुला। साहित्यिक बौद्धिक र प्राज्ञिक गतिविधिमा रहेका व्यक्तिले प्रतिष्ठा र धन कमाउनु होला। स्वास्थ्य सबल रहने समय योग छ। व्यापार-व्यवसायमा समय व्यतित होला। मनस्तिथि असन्तुलन होला। भावना र कल्पनामा केन्द्रित भइएला।

कर्क राशि: मानसिक अस्थिरता प्राप्त होला। काममा ढिला सुस्ती दौडधूप बढन सक्छ। व्यापार-व्यवसायमा पछि परिसे समय योग छ। महत्वपूर्ण निर्णय लिँदा जिम्मेवार व्यक्तिसँग सलाह लिँदा रायो। कार्यक्षेत्रमा विशेष मिहितेर र श्रमले पूर्णता हुनेछ। शारीरिक थकान र अल्पीपन बढ्ना। धार्मिक र सामाजिक अनि लेखाइ-पढाइमा समय बित्त्वा।

सिंह राशि: पराक्रम र उत्साहमा वृद्धि हुने समय

